

102. Algemeen btw-tarief op ongezonde producten	
Thema	Gezondheidsgerelateerde belastingen
Doel	Door ongezonde producten duurder en gezonde producten (relatief) goedkoper te maken, wordt de consument gestimuleerd gezondere keuzes te maken en de producent om het aanbod gezonder te maken.
Omschrijving van de maatregel	
<ul style="list-style-type: none"> • Het btw-tarief van ongezonde voedingsmiddelen gaat van 9% naar 21%. • Het betreft een aanpassing van de Wet op de omzetbelasting 1968. 	
Achtergrond/rationale	
<ul style="list-style-type: none"> • Overgewicht (en obesitas) behoren tot de belangrijkste volksgezondheidsproblemen van dit moment. Ongezonde voeding, bijvoorbeeld producten die toegevoegde suikers bevatten, en weinig beweging (twee belangrijke oorzaken van overgewicht en obesitas) zijn na roken de belangrijkste oorzaak van vermijdbare ziektelast. • Om overgewicht en voeding gerelateerde ziekten zoals diabetes type II en hart- en vaatziekten tegen te gaan is het doel dat Nederlanders eten volgens de Schijf van Vijf en bewegen volgens de beweegrichtlijn. 	
Kenmerken	
Product	<p>Het gaat om het toepassen van het algemeen btw-tarief op de volgende producten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suiker en snoepgoed; • koek en gebak; • sauzen en smaakmakers, kruiden zonder suiker en/of zout uitgezonderd; • hartige snacks en zoutjes; • soepen en bouillon; en • ijs.
Belastingplichtige	Btw-ondernemer.
Belastbaar feit	Heffing vindt plaats ter zake van de levering of invoer van ongezonde producten door een producent, de tussenhandel, de detaillist en andere aanbieders zoals restaurants.
Maatstaf van heffing	De vergoeding.
Tarief	21%
Drempel/vrijstellingen	-
Effecten / Geschiktheid maatregel	
Inpasbaarheid in fiscale structuur	<ul style="list-style-type: none"> • Met het van toepassing verklaren van het algemene btw-tarief (21%) op ongezonde voedingsmiddelen zouden deze producten de enige voedingsmiddelen zijn (m.u.v. alcoholische dranken) waarvoor het algemene btw-tarief geldt. • Door differentiatie in btw-tarieven zullen afbakeningsproblemen ontstaan voor zowel de ondernemer als de Belastingdienst op verschillende leveringsmomenten binnen de productie- en handelsketen. De problematiek kan al aanvangen bij het definiëren van de ongezonde voedingsmiddelen, zoals 'koek' of 'smaakmakers'. Zo zijn bijvoorbeeld 'koek' of 'smaakmaker' abstracte begrippen die zich lenen tot verschillende interpretaties. • De complexiteit van een gedifferentieerd tarief zal toenemen wanneer ongezonde voedingsmiddelen uit de genoemde productgroepen worden geleverd in combinatie met andere producten. Om enkele voorbeelden te noemen een koekje bij de koffie in een restaurant, ijs als onderdeel van een dessert, gebruik van een zout bevattende kruidenmix in een kant-en-klaar maaltijd of pizza, etc. De vraag is dan steeds welk tarief op die producten van toepassing is. De afbakeningsproblemen zullen zich ook voordoen wanneer ongezonde voedingsmiddelen zijn verwerkt in maaltijden die worden verstrekt door restaurants en cateraars. • Een complicerende factor bij tariefdifferentiatie is dat er ook rekening mee moet worden gehouden dat soortgelijke goederen of diensten die op dezelfde markt met elkaar concurreren voor de

	heffing van btw niet verschillend mogen worden behandeld (fiscale neutraliteitsbeginsel).
Doelgroepbereik	<ul style="list-style-type: none"> De beoogde doelgroep zijn particulieren die 'ongezonde voedingsmiddelen' consumeren. Momenteel is niet duidelijk wat de effecten kunnen zijn van de btw-verlaging. De effectiviteit van de btw-verlaging is afhankelijk van de mate waarin de ondernemers de btw-verlaging doorgeven aan de consument en ook in hoeverre de consument gevoelig is voor een prijsverandering van deze voedingsmiddelen.
Doeltreffendheid	<ul style="list-style-type: none"> Uit rapporten van o.a. het CPB, het PBL en het IMF volgt dat de btw niet een geëigend en efficiënt instrument is om prijzen te corrigeren voor positieve interne of externe effecten. De btw is primair bedoeld om opbrengsten voor de overheid te genereren, en draagt in beginsel niet aantoonbaar bij aan de beoogde nevenendoelen.⁶² Als de ondernemer de btw-verhoging (volledig) afwentelt aan zijn afnemers, dan kan de Nederlandse vraag naar ongezonde voedingsmiddelen afnemen. Op dit moment is het exacte effect niet goed te voorspellen.
Doelmatigheid	<ul style="list-style-type: none"> Verwacht wordt dat een forse personele inzet van de Belastingdienst nodig is om de afbakeningsproblematiek en de benodigde mate van controle te kunnen ondervangen.
Economie	<ul style="list-style-type: none"> De maatregel leidt tot welvaartswinst, omdat de maatschappelijke kosten van ongezond eten onvoldoende in de prijs verwerkt zijn. De maatregel is een lastenverzwaring en leidt tot een iets hogere inflatie. Er kunnen grenseffecten optreden wanneer mensen hun consumptie verschuiven naar het buitenland.
Begroting	<ul style="list-style-type: none"> De budgettaire opbrengst wordt geraamd op circa € 0,6 miljard. Hierbij wordt aangenomen dat ook de genoemde ongezonde producten die verwerkt zitten in andere producten tegen het algemene tarief zullen worden belast. Ook is uitgegaan van een beperkte daling van de consumptie van deze voedingsmiddelen.
Overig	<ul style="list-style-type: none"> De ongezonde voedingsmiddelen die worden geconsumeerd in Nederland zouden vallen onder het algemene btw-tarief ongeacht of dit geproduceerd is in Nederland of wordt geïmporteerd uit het buitenland. Een dergelijke btw-verhoging zal invloed kunnen hebben op de consumentenprijs van ongezonde producten. Het gevolg van een afwijkend tarief op 'ongezonde voedingsmiddelen' zal zijn dat ondernemers binnen hun administratie onderscheid moeten maken tussen gezonde en ongezonde voedingsmiddelen. Dat leidt naar verwachting voor sommige ondernemers (zoals horeca) tot een aanzienlijke stijging in de administratieve lasten.
Uitvoeringsaspecten	<ul style="list-style-type: none"> Het gevolg van deze maatregel is dat de Belastingdienst veel capaciteit nodig zal hebben voor noodzakelijk toezicht, waarbij het vooraf helder is dat dit toezicht hoe dan ook onvoldoende zal zijn voor een correcte naleving. Deze maatregel is niet uitvoerbaar gegeven de daarmee samenhangende grote complexiteitstoename.

⁶² IMF, Tax Reform in the Netherlands: moving closer to best practices, Selected Issues paper on the Kingdom of the Netherlands, *IMF country report* No. 16/46, 2016; *CPB Policy brief* 2014/02, 'Bouwstenen voor een modern btw' (2014); OECD, *Tax Policy Study* No. 20 - Tax Policy Reform and Economic Growth, Annex B, 2010, p. 115; Europese Commissie (2003), Experimental application of a reduced rate of VAT to certain labour-intensive services; Kosonen, 'What was actually cut in the barber's VAT cut?', *VATT Working Paper* no. 18, 2010; Harju & Kosonen, *The inefficiency of reduced VAT rates: evidence from restaurant industry*, 2014; Vollebergh e.a., *Belastingverschuiving: meer vergroening en minder complexiteit? Verkenning van trends en opties*, PBL 2016, p. 10, 28 t/m 32.